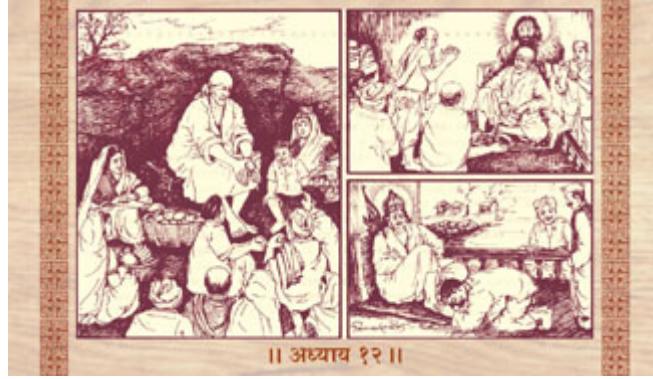

श्री साईसच्चरित

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय १२ वा ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ श्रीसीतारामवंद्राभ्यां नमः ॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥ जय जय सद्गुरु साईनाथा । नमितों चरणीं ठेवूनि माथा । निर्विकार अखंडैकस्वरूपता । शरणागता कृपा कर्णी ॥१॥ सच्चिदानन्दा आनन्दकंदा । भवदवार्ता-सौख्यनिष्पंदा । अद्वैतबोधे द्वैतछंदा । मंदाच्याही वारिसी ॥२॥ अवघ्या ठार्यो पूर्ण भरलें । गगन जेसें हें विस्तारलें । तेंचि कीं तव स्वरूप रेखाटलें । अनुभवी भले दैवशाली ॥३॥ साधूंचें व्हावें संरक्षण । असाधूंचें समूळ निर्दलण । एतदर्थचि ईश्वरावतरण । संत हे विलक्षण यापरते ॥४॥ साधु असाधु संतां समान । एक मोठा एक उन । हें जाणेना जयांचें मन । समसमान उभयां जे ॥५॥ ईश्वराहूनि संत मोठे । असाधूंसी आधीं लाविती वाटे । मन जयांचें तिळतिळ तुटे । प्रेम दाटे दीनार्थ ॥६॥ भवसागराचे हे अगस्ति । अज्ञानतमाचे हे गमस्ति । परमात्म्याची एथेंच वस्ती । वस्तुतः हे तदभिन्न ॥७॥ ऐशांतील हा साई माझा । अवतरला भक्तकाजा । मूर्तिमंत ज्ञानराजा । कैवल्यतेजाधिष्ठित ॥८॥ जीवमात्रीं अत्यंत ममता । इतरत्र अत्यंत अनासक्तता । ठार्यों सत्ता ठार्यों विरक्तता । निर्वैर समता सर्वत्र ॥९॥ जया न शत्रु-मित्रभाव । सरिसे जया रंकराव । ऐसा जो साई महानुभाव । ऐका प्रभाव तयाचा ॥१०॥ संत आपुल्या पुण्यकोळी । वेंचिती भक्तप्रेमाच्या ओढीं । न पाहती आड पर्वत दरडी । घालिती उडी भक्तार्थ ॥११॥ एक अज्ञानी म्हणूनि नेणती । परमार्थ काय कशाशी खाती । स्त्री-पुत्र-धनकार्मी लोलंगती । बिचारीं नेणतीं तीं सोडा ॥१२॥ ऐसीं नेणतीं बार्णीभोळी । देव तयांते कृपा कुरवाळी । देवासी विमुख देवानिराळी । अभिमान पोळी तयांते ॥१३॥ अज्ञानियांची येईल कीव । संत एकादा लावील जीव । विश्वास प्रकटेल लाठीव । ज्ञानाची ताठीव निष्फळ ॥१४॥ पंडितमन्य मूढमती । शुष्काभिमाने उगीच फुगती । भक्तिपंथ अवहेलिती । नको संगती तयांची ॥१५॥ नको वर्णसंकर बंड । नको वर्णाभिमान थोतांड । न व्हा वर्णश्रमधर्मलंड । पाखंडपंडित न व्हावें ॥१६॥ वेदवेदांगपारंगत । ज्ञानगर्वं मदोन्मत । भक्तिमार्गाचे आड येत । तयांची धडगत दिसेना ॥१७॥ अज्ञानी विश्वास-पडिपाडें । तरेल तो भवभय-सांकडें । परि या शास्त्रपंडितांचे कोडें । कदा नुलगडे कवणातें ॥१८॥ संतांपार्यों ठेवतां विश्वास । अज्ञानियां अज्ञाननिरास । ज्ञानाभिमानियां न विकल्प सायास । उपजेल तयांस सद्भाव ॥१९॥ असो एकदां सुदैव-परिपाठी । कैसी घडली विचित्र गोष्टी । होती एका कर्मठाचे ललाटीं । अलभ्य भेटी साईची ॥२०॥ तयाचा संकल्प होता वेगळा । योगायोग होता निराळा । तेंचिं शिरडीचा लाभ घडला । दृष्टीस पडला निजगुरु ॥२१॥ तें अति सुरस कथानक । जें गुरुमाहात्म्यप्रकाशक । श्रवण करा जी आवश्यक । प्रेमनिर्दर्शक गुरुभक्तां ॥२२॥ नाशिक-क्षेत्रस्थ कर्मठ सोंवळे । अग्निहोत्री उपनाम ‘मुळे’ । पूर्वपुण्याईच्या बळे । शिरडीस आले एकदां ॥२३॥ गांठीं नसतां हें बळ । शिरडीस कोणीही ठरेना पळ । कोणाचा कितीही निश्चय प्रबळ । न चले चळवळ बाबांपुढें ॥२४॥ कोणी म्हणेल मी जाईन । मन माने तों तेंचे राहीन । नाहीं तयाच्या हें आधीन । पराधीन तो सर्वस्वी ॥२५॥ ऐसें मी मी म्हणतां । थकले कित्येक निश्चय करितां । साई एक स्वतंत्र देवता । गळे अहंता इतरांची ॥२६॥ आपुली पाळी आलियाविण । बाबांसी होईना आपुले स्मरण । कार्णीं न येई तद्गुणवर्णन । दर्शन-स्फुरण कोठून ॥२७॥ जावें साईसमर्थ-दर्शना । असतां कित्येकांची कामना । योगाचि आला नाहीं त्यांना । साई-निर्वाणापर्यंत ॥२८॥ पुढें जाऊं जाऊं म्हणतां । आड येऊनि दीर्घसूत्रता । राहिले कित्येक येतां येतां । बाबाही निधनता पावले ॥२९॥ आज उद्यां करीत राहिले । अखेर प्रत्यक्ष भेटीस अंतरले । ऐसे पश्चात्ताप पावले । अंतीं नागवले दर्शना ॥३०॥ ऐसियांची जी राहिली भूक । परिसतां कथा या आदरपूर्वक । पुरवील दुधाची तहान ताक । विश्वास एक ठेवितां ॥३१॥ बरें जे भाऱें कोणी गेले । दर्शन-स्पर्शने चिर्णीं धाले । ते काय तेंचे यथेच्छ राहिले । बाबांनीं ठेविले पाहिजे ॥३२॥ आपुल्या पार्यों कोणा न जाववे । राहूं म्हणतां कोणा न राहवे । आज्ञा होई तोंच वसावे । माघारा जावें जा म्हणतां ॥३३॥ एकदां काका महाजनी । शिरडीस गेले मुंबईहूनि । एक आठवडा शिरडीस राहूनि । परतावें मर्णीं तयांचे ॥३४॥ चावडी सुंदर शृंगारीत । बाबांसमोर पाळणा टांगीत । कृष्णजन्माचा उत्सव करीत । आनंदे नाचत भक्तजन ॥३५॥ गोकुळाष्टमीचाही सोहळा । आनंदानें पहावा डोळां । साधूनि ऐसी मौजेची वेळा । काका शिरडीला पातले ॥३६॥ आरंभींच बाबांच्या दर्शना । जातां बाबा पुसती तयांना । “परतणार केव्हां निजसदना” । विस्मित मना तें काका ॥३७॥ भेटांक्षणींच हा कां प्रश्न । काका जाहले विस्मयापन । राहूं शिरडींत आठ दिन । होतें कीं मन तयांचे ॥३८॥ बाबाचि जेव्हां स्वयें पुसती । उत्तर देणे काकांप्रती । तेंही वाटे बाबाचि सुचविती । म्हणूनि देती योग्य तें ॥३९॥ “बाबा जेव्हां देतील आज्ञा । परतेन तेव्हां आपुले सदना” । प्रत्युत्तर येतांचि काकांच्या वदना । “उदयीक जा ना” म्हणाले ॥४०॥ आज्ञा केली शिरसा प्रमाण । करूनि बाबांसी अभिवंदन । असतां अष्टमीसारखा सण । केलें प्रयाण तेच दिनीं ॥४१॥ पुढें जंव ते गांवीं येती । पेढीवरती जाऊनि पाहती । मालक मार्गप्रतीक्षाच करिती । काका परतती केव्हां ही ॥४२॥ मुनीम एकाएकीं आजारी । मालकास काकांची जरुरी । काकांनीं त्वरित यावें माघारीं । पत्र शिरडीवरी

मोकलिलें। ४३॥ काका तेथूनि निघाल्यावरी। टपालवाला तपास करी। मग तें पत्र पाठवी माघारी। मिळाले घरीं काकांस। ४४॥ तेंचि पहा कीं याचे उलट। श्रवण करा ही अल्य गोष्ट। भक्तांसी न कळे निजाभीष्ट। साई तें स्पष्ट जाणतसे। ४५॥ एकदां नाशिकचे प्रख्यात वकील। नामें भाऊसाहेब धुमाळ। बाबांचे एक भक्त प्रेमळ। आले केवळ दर्शना। ४६॥ उभ्या उभ्या घ्यावें दर्शन। करुनियां पायीं नमन। घेऊनि उदी आशीर्वचन। जावें परतोन हें पोटीं। ४७॥ परततां वाटेवर निफाडास। उत्तरणे होतें धुमाळांस। तेथें एका मुकदम्यास। जाणें तयांस आवश्यक। ४८॥ हा जरी तयांचा बेत। बाबा जाणत उचितानुचित। परत जावया आज्ञा मागत। बाबा न देत ती त्यांना। ४९॥ आठवडा एक ठेवूनि घेतलें। आज्ञा देण्याचें स्पष्ट नाकारिलें। सुनावणीचें कार्य लांबलें। तैसेचि गेले ^१तीन वार। ५०॥ आठवड्यावरही कांहीं दिवस। ठेवूनि घेतलें धुमाळांस। इकडे मुकदम्याचे तारखेस। न्यायाधीशास अस्वरथता। ५१॥ जन्मांत कर्धींही नाहीं ठावा। ऐसा पोटशूल दुर्धर उठावा। मुकदमा अपाप पुढे ढकलावा। काळ लागावा सार्थकी। ५२॥ असो धुमाळांस साईसहवास। पक्षकाराचा चिंतानिरास। घडून आलें अप्रयास। ठेवितां विश्वास साईवर। ५३॥ पुढे मग योग्य कालीं। धुमाळांतें आज्ञा दिघली। कार्ये सर्व यथास्थित झालीं। अघटित ^२केली साईची। ५४॥ मुकदमा चालला ^३चार मास। जाहले चार न्यायाधीश। परि अखेरीस आलें यश। आरोपी निर्दोष सुटला। ५५॥ एकदां एक भक्तप्रवर। नानासाहेब निमोणकर। कैसा तयांच्या पत्नीचा कैवार। घेतला तो प्रकार परिसावा। ५६॥ निमोण गांवीचे वतनदार। न्यायाधीशाचा कारभार। सोंपवी जया सरकार। वजनदार हे मोठे। ५७॥ माधवरावांचे पितृव्य ज्येष्ठ। वयोवृद्ध पूज्य श्रेष्ठ। ^४जायाही मोठी एकनिष्ठ। साईच इष्ट दैवत ज्यां। ५८॥ सोङ्गुनियां वतनी गांव। शिरडींत दोघांहीं दिघला ठाव। साईचरणीं ठेवूनि भाव। सुखस्वभाव वर्तती। ५९॥ उठूनियां ब्राह्ममुहूर्ती। प्रातःस्नान पूजन सारिती। कराया नित्य कांकडआरती। चावडीप्रती तीं येत। ६०॥ पुढे आपुलीं स्तोत्रे म्हणत। नाना बाबांपाशींच राहात। होई सूर्यास्त तोंपर्यंत। सेवेत निरत बाबांच्या। ६१॥ लेंडीवरी बाबांस नेत। मशिदींत आणूनि घालीत। पडेल ती ती सेवा करीत। प्रेमभरित मानसें। ६२॥ बाईनेंही आपुल्यापरी। करवेल ती बाबांची चाकरी। करावी अतिप्रेमभरी। दिवसभरी तेथेंच। ६३॥ मात्र कराया स्नान पान। स्वयंपाक जेवणखाण। अथवा रात्रीं कराया शयन। निजस्थान सेवावें। ६४॥ बाकी अवशेष सर्वकाळ। दुपार तिपार सांज सकाळ। घालवी हें दांपत्य प्रेमळ। राहूनि जवळ बाबांच्या। ६५॥ असो या दोघांची सेवा वर्णितां। होईल बहू ग्रंथविस्तरता। म्हणूनि प्रस्तुत विषयापुरता। भाग मी आतां ऐकवितों। ६६॥ बाईसी जाणे बेलापुरीं। मुलगा तेथें थोडा आजारी। केली पतीच्या विचारीं। तेथें तयारी जाण्याची। ६७॥ पुढे नित्यक्रमानुसार। बाबांचाही घेतला विचार। पडतांचि बाबांचा होकार। घातला कानावर पतीच्या। ६८॥ असो ऐसें निश्चितपणे। ठरले बेलापूरचे जाणे। पुढे पडले नानांचे म्हणणे। उद्यांच परतणे माघारां। ६९॥ नानांसी होतें कांहीं कारण। म्हणूनि म्हणती तिजलागून। जा परि ये परतोन। दुष्कृतमन कुटुंब। ७०॥ दुसरे दिवर्शीं पोळ्याचीं अंवस। तोही तेथेंचि काढावा दिवस। होती बाईच्या मनाची हौस। येईना मनास नानांच्या। ७१॥ शिवाय अमावास्येचा दिन। अनुकूल कराया गमनागमन। बाईस पडले कोडें गहन। कैसी सोडवण होईल। ७२॥ बेलापुरास गेल्याविण। वाटे न तिजला समाधान। दुखवितां न ये पतीचें मन। आज्ञोल्लंघन मग केंचें। ७३॥ असो मग केली तयारी। निघाली जावया बेलापुरीं। लेंडीस निघाली बाबांची स्वारी। नमस्कारी तयांतें। ७४॥ कोणीही बाहेरगांवीं जातां। पावाया निर्विघ्नता। देवापुढे खालवी माथा। तीच कीं प्रथा शिरडींत। ७५॥ परि तेर्थीचा देव साई। जावयाची कितीही घाई। निघावयाचे समर्थीं डोई। तयांचे पायीं ठेवीत। ७६॥ या तेथील क्रमानुसार। साठ्यांचिया वाड्यासमोर। बाबा उभे असतां क्षणभर। बाईनें चरण वंदिले। ७७॥ नानासाहेब निमोणकर। आदिकरुनि सान थोर। येऊनि तेथें दर्शनतत्पर। करिती नमस्कार बाबांना। ७८॥ ऐसिया समस्त मंडळीदेखता। विशेषतः नानांचिया समक्षता। बाबा जें वदले बाईस तत्त्वां। पहावी समयोचितता तयांची। ७९॥ पायीं ठेवूनियां माथा। निघावयाची आज्ञा मागतां। “जा बरें लवकर जा आतां। स्वस्थ चित्ता असावें। ८०॥ गेल्यासारखे चार दिवस। सुखी राहीं बेलापुरास। विचारूनियां सर्वत्रांस। माघारी शिरडीस येई तूं”। ८१॥ असो बाबांचे वचन। बाईस अकल्पित शांतवन। निमोणकरांसी पटली खूण। समाधान उभयतां। ८२॥ सारांश आपण करावे बेत। आम्हां न जाणवे आदिअंत। हिताहित जाणती संत। कांहीं न अविदित तयांतें। ८३॥ भूत-भविष्य-वर्तमान। करतलामलकवत् तयां ज्ञान। करितां तयांच्या आज्ञेंत वर्तन। सुखसंपन्न भक्त होती। ८४॥ असो आतां पूर्वानुसंधान। चालवूं मुख्य कथानिरूपण। कैसी मुळ्यांवरी कृपा करून। दिघले दर्शन गुरुचे। ८५॥ श्रीमंत बापूसाहेब बुटी। हेतु घ्यावी तयांची भेटी। परतोनि जावें उठाउठी। मुळ्यांच्या पोटीं हें होतें। ८६॥ असो हा जरी त्यांचा हेत। बाबांचा त्यांत अन्य संकेत। तो चमत्कार तें इंगित। सावचित परिसावें। ८७॥ श्रीमंतांची भेट झाली। मंडळी मशिदीलागीं निघाली। मुळ्यांनाही इच्छा उदेली। निघाले मंडळीसमवेत। ८८॥ मुळे षट्शास्त्रीं अध्ययन। ज्योतिर्विद्येंत अतिप्रवीण। सामुद्रिकांतही तैसेचि पूर्ण। रमले दर्शन होतांच। ८९॥ पैढे बत्तासे बर्फी नारळ। नारिंगादि फळफळावळ। अमूप अर्पिती जन प्रांजळ। भक्त प्रेमळ बाबांस। ९०॥ शिवाय तेथें येती माळिणी। जांब केळीं ऊंस घेऊनि। बाबा खरीदिती आलिया मर्नी। पैसे देऊनि पदरचे। ९१॥ पल्लवचा पैका खर्च करीत। आंब्याच्या पाट्या खरेदीत। केळीही उमाप आणवीत। वांटीत मनसोक्त भक्तांना। ९२॥ एकेक आंबा घेऊनि करीं। धरूनि दोन्ही तळहस्ताभ्यंतरीं। चोळूनि मऊ झालियावरी। भक्तांकरीं मग देत। ९३॥ आंबा लाविता ओठीं। रस एकदांच उत्तरावा पोटीं। जैसी भरली रसाची वाटी। साल बाटी फेंकावी। ९४॥ केळ्यांची तो अपूर्व शैली। भक्तांनी घ्यावी गर्भनव्हाळी। बाबांनी सेवाव्यात तयांया साली। काय त्या केली अद्भुत। ९५॥ हीं सर्व फळे आपुले हातीं। बाबा तेथें अवघ्यांसी वांटिती। कोकालीं आलिया वित्ती। स्वयें वाखिती एकादें। ९६॥ या क्रमाविया परिपाटीं। केवळ भक्तजनांचियासाठीं। खरीदूनि केळियांची पाटी। बाबा वांटीत होते तें। ९७॥ शास्त्रीबुवांस आश्चर्य गहन। जाहलें देखूनि

बाबांचे चरण। ध्वज-वज्रांकुश-रेखा-निरीक्षण। करावें मन जाहलें। १८।। भक्त काकासाहेब दीक्षित। होते तेव्हां निकटस्थित। उचलूनि चार रंभाफळे देत। बाबांचे हातांत तेघवां। १९।। कोणीं बाबांस बहु विनविलें। बाबा हे क्षेत्रस्थ शास्त्री मुळे। पातले चरणीं पुण्यबळे। प्रसाद-फळे द्या कीं यां। १००।। विनवा कोणी वा न विनवा। बाबांचे आलियाविण जीवा। कोणातें कांहीं न देती ते केव्हां। करिती तेव्हां काय ते। १०१।। केळीं न, मुळे हात मागती। तदर्थ पुढे हात पसरिती। बाबा न तिकडे चित्त देती। प्रसाद वांटिती सकळिकां। १०२।। मुळे बाबांस करिती विनंती। फळे नको हात द्या मागती। पाहूं येतें सामुद्रिक वदती। बाबा न देती त्यां हात। १०३।। तरीही मुळे पुढे सरकत। सामुद्रिकार्थ हात लांबवीत। बाबा न तिकडे ढुळून पहात। जणूं नाहींत गांवींचे त्या। १०४।। पसरिल्या मुळ्यांचे हातीं। बाबा तीं चार केळीं ठेविती। बसा म्हणती परि न देती। मुळ्यांचे हातीं निजहस्त। १०५।। आजन्म ईश्वरार्थ झिजविला काय। तयासी सामुद्रिकीं कर्तव्य काय। अवाप्तसकळकाम साईराय। सद्भक्तां मायबाप जो। १०६।। पाहूनि बाबांची निःस्पृह स्थिति। सामुद्रिकार्थ उदासीनवृत्ति। शास्त्रीबुवा हस्त आवरिती। नाद टाकिती बाबांचा। १०७।। कांहीं वेळ स्वरथ बैसले। मंडळीसमवेत वाड्यांत गेले। स्नान केलें सोवळे ल्याले। आरंभूं सरले अग्निहोत्र। १०८।। इकडे नित्यक्रमानुसार। बाबा निघाले लेंडीवर। म्हणती गेरु घ्या रे बरोबर। भगवें अंबर परिधानूं। १०९।। सर्वास वाटला चमत्कार। गेरुचे बाबा काय करणार। जो तो करूं लागे विचार। गेरु स्मरला आज कां। ११०।। बाबांची ऐसीच संदिग्ध वाणी। काय अर्थ जाणावा कोणी। परि आदरें सांठविल्या श्रवणी। अर्थश्रेणी वोगरिती। १११।। कीं ते संतांचे बोल। कर्धींही जे नसणार फोल। अर्थभरित सदा सखोल। करवेल मोल कवणातें। ११२।। आधीं विचार मग उच्चार। हा तीं नित्याचा व्यवहार। उच्चारामांगे आचार। संत साचार आदरिती। ११३।। या सर्वमान्य सिद्धांतानुसार। संतवचन कधीं न निःसार। ध्यानीं धरूनि पडताळितां फार। पडे वेळेवर उकल त्या। ११४।। असो इकडे बाबा परतले। निशाणी शिंग वाजूं लागलें। बापूसाहेब जोर्गी वहिलें। वेळीं सुचविलें मुळ्यांतें। ११५।। आरतीचा समय आला। येदातं काय कीं मशिदीला। शास्त्रीबुवांचे सोवळेणाला। प्रसंग वाटला अवघड तो। ११६।। वदती मग प्रत्युत्तरीं। घेऊं दर्शन तिसरे प्रहरीं। लागले जोग मग ते अवसरीं। करूं तयारी आरतीची। ११७।। इकडे बाबा परत येवोनि। बैसले बोलत जों निजासरीं। तों सर्वाच्या पूजा होऊनि। आरती स्थानीं थाटली। ११८।। इतुक्यांत बाबा म्हणती “आणा। त्या नव्या बामणाकडून दक्षिणा”। बापूसाहेब बुद्धीच तत्क्षणां। गेले दक्षिणा मागावया। ११९।। नुकतेच मुळे करूनि स्नान। सोवळे वस्त्र करूनि परिधान। बैसले होते घालूनि आसन। स्वरथ मन करूनियां। १२०।। निरोप परिसतां ते अवसरीं। विक्षेप दाटला मुळ्यांचे अंतरीं। दक्षिणा किमर्थ म्यां द्यावी तरी। मी अग्निहोत्री निर्मळ। १२१।। असतील बाबा मोठे संत। परि मी काय तयांचा अंकित। मजपाशीं कां दक्षिणा मागत। जाहलें दुष्कृत मन तेणे। १२२।। साईसारिखे दक्षिणा याचिती। कोट्यधीश निरोप आणिती। मुळे जरी मर्नी शंकती। दक्षिणा घेती समवेत। १२३।। आणिक संशय तयांचे मर्नी। आरब्धकर्म अपूर्ण टाकूनि। जावें केवीं मशिदीलागूनि। नाहीं म्हणूनही म्हणवेना। १२४।। संशयात्म्यास नाहीं निश्चिती। सदा दोलायमान चिर्तीं। तयां न ही ना ती गती। त्रिशंकु स्थिति तयांची। १२५।। तथापि मग केला विचार। जावयाचा केला निर्धार। गेले सभामंडपाभीतर। राहिले दूर ते उभे। १२६।। आपण सोवळे मशीद ओवळी। जावें कैसें बाबांजवळी। लांब राहूनि बद्धांजळी। पुष्पांजळीं फेकिती। १२७।। इतुक्यांत ऐसा चमत्कार। झाला तयांचे दृष्टीसमोर। बाबा अदृश्य गादीवर। घोलप गुरुवर दिसले तैं। १२८।। इतरांस नित्याचे साईसमर्थ। मुळ्यांचे डोळां घोलपनाथ। ते जरी पूर्वीच ब्रह्मीभूत। आश्चर्यचिकित बहु मुळे। १२९।। गुरु जरी वस्तुतः समाधिस्थ। तेही जें दृष्टिगोचर भासत। तेणे मुळे अति विस्मित। तैसेचि साशक्ति मानसीं। १३०।। स्वप्न म्हणावें नाहीं निजेला। जागृति तंव गुरु कैसा ठेला। संभ्रम केउता जीवीं उठला। बोल खुंटला क्षणभरी। १३१।। आपुला आपण घेई चिमटा। म्हणे नके हा प्रकार खोटा। किमर्थ मना हा संशय फुकटा। सर्वासकटा मी येणे। १३२।। मुळे मूळचे घोलपभक्त। बाबांविषयीं जरी शंकित। परि झाले पुढे अंकित। अकलंकित मानसे। १३३।। स्वयं वर्णाग्रज ब्राह्मण। वेदवेदांगशास्त्रसंपन्न। मशिदींत घोलपदर्शन। विस्मयापन्न जाहले। १३४।। मग वरती गेले चढोन। निजगुरुचे चरण वंदून। उभे राहिले कर जोडून। वाचेसी मौन पडियेलें। १३५।। भगवीं वस्त्रें भगवी छाटी। घोलपस्वामी देखोनि दृष्टी। धांवोनि पार्यी घातली मिठी। उठाउरीं मुळ्यांनी। १३६।। तुटला उच्चवर्णभिमान। पडलें डोळियांमार्जीं अंजन। भेटतां निजगुरु निरंजन। निधानसंपन्न ते झाले। १३७।। हरपली विकल्पवृत्ति। जडली बाबांवरी प्रीति। अर्धोन्मीलित नेत्रपातीं। टक लाविती साईपर्दी। १३८।। अनंत जन्मींचे सुकृत फळलें। दृष्टी पडलीं साईचीं पाउलें। चरणतीर्थी स्नान घडलें। दैव उघडलें वाटलें। १३९।। आश्चर्य केलें सकळिकीं। हें काय घडलें एकाएकीं। जाऊनि फुलांची फेंकाफेंकी। पार्यी डोकी ठेविती कां। १४०।। इतर म्हणती बाबांची आरती। मुळे घोलप नामें गर्जती। उंचस्वरें त्यांचीच आरती गाती। रंगीं रंगती सप्रेम। १४१।। सोवळ्याची सांडिली स्फीती। स्पर्शास्पर्शाची विराली स्फूर्ती। साष्टांग दंडायमान होती। डोळे मिटती आनंदे। १४२।। उठल्यावरी डोळे उघडितां। घोलप-स्वामींसी अदृश्यता। त्यांचे स्थानीं साई समर्था। दक्षिणा मागतां देखिलें। १४३।। पाहोनि बाबांची आनंदमूर्ति। आणि तयांची ती अतर्कर्यशक्ति। तटरथ झाली चित्तवृत्ति। मुळे निजस्थिति विसरले। १४४।। ऐसें हें महाराजांचे कौतुक। देखतां हरली तहान भूक। जाहलें निजगुरु-दर्शनसुख। परम हरिख मुळ्यांना। १४५।। जाहलें मानसीं समाधान। घातलें बाबांसी लोटांगण। आनंदाश्रूस भरतें येऊन। मस्तकीं चरण वंदिले। १४६।। दक्षिणा काय होती ती दिघली। पुनर्श्च डोई चरणीं ठेविली। नयनीं प्रेमाचीं आसुवें आलीं। तनु झाली रोमांचित। १४७।। सद्गदित कंठ झाला। अष्टभाव मर्नी दाटला। म्हणती मर्नींचा संशय फिटला। वरी भेटला निजगुरु। १४८।। पाहोनि बाबांची अलौकिक लीला। मुळ्यांसह सर्व जन गहिंवरला। गेरुचा अर्थ विशद झाला। अनुभव आला तेघवां। १४९।। हेचि महाराज हेचि मुळे। आश्चर्य कैसें येचि वेळे। कोण जाणे महाराजांचे

कळे। अगाध लीळे तयांचे॥१५०॥ ऐसेचि एक मामलतदार। धरूनि साईदर्शनीं आदर। सर्वे घेऊनि मित्र डॉक्टर। निघाले शिरडीस यावया॥१५१॥ डॉक्टर झातीने ब्राह्मण। रामोपासक आचारवान। स्नानसंध्याविहिताचरण। नेमनिर्बधनीं आवड॥१५२॥ साईबाबा मुसलमान। आपले आराध्य जानकीजीवन। आर्धीच स्नेह्यांसी ठेविले सांगून। नाहीं मी नमन करणार॥१५३॥ मुसलमानाच्या पायीं नमन। करावया हें घेईना मन। म्हणूनि शिरडीस करावया गमन। प्रथमपासून शंकित मी॥१५४॥ “पायां पडा” हा कोणीही आग्रह। धरणार नाहीं ऐसा दुराग्रह। करूनि घेऊं नका हा ग्रह। करा हा निग्रह मनाचा॥१५५॥ “कराव मातें नमस्कार”। बाबाही न कर्धी वदणार। आश्वासितां हें मामलतदार। प्रकटला आदर गमनार्थी॥१५६॥ ऐसा दृढनिश्चय करून। मानूनि आपुले मित्रांचे वचन। विकल्प अवघा दूर सारून। निघाले दर्शन घ्यावया॥१५७॥ परि आश्चर्य जैं शिरडीस आले। दर्शनार्थ मशिदींत गेले। आरंभीं त्यांनीच लोटांगण घातले। विस्मित झाले बहु स्नेही॥१५८॥ तंव ते पुसती तयांतें। कैसे विसरलां कृतनिश्चयातें। आम्हांआर्धीच लोटांगणातें। मुसलमानातें घातले कैसें॥१५९॥ मग ते डॉक्टर कथिती नवल। रामरूप म्यां देखिले श्यामल। तें मीं तात्काळ वंदिले निर्मल। सुंदर कोमल साजिरें॥१६०॥ तेंचि पहा हें आसनस्थित। तेंचि हें सर्वासर्वे बोलत। म्हणतां म्हणतां क्षणार्धात। दिसूं लागत साईरूप॥१६१॥ तें डॉक्टर विस्मयापन्न। म्हणावें तरी हें काय स्वज। म्हणे हे कैंचे मुसलमान। योगसंपन्न अवतारी॥१६२॥ चोखामेळा जातीचा महार। रोहिदास हा तों चांभार। सजन कसाई हिंसा करणार। जातीचा विचार काय यांच्या॥१६३॥ केवळ जगाचिया उपकारा। चुकवावया जन्ममरणांचा फेरा। त्यागूनि निर्गुणा निराकारा। आले हे आकारा संत जर्गी॥१६४॥ हा तों प्रत्यक्ष कल्पद्रुम। क्षणांत साई क्षणांत राम। माझा दंडिला अंहंप्रम। दंडप्रणाम करवूनि॥१६५॥ दुसरे दिवर्णी घेतले व्रत। कृपा न करितां साईनाथ। पाऊल न ठेवणे मशिदींत। बैसले उपोषित शिरडींत॥१६६॥ ऐसे क्रमिले दिवस तीन। पुढे उगवतां चौथा दिन। काय घडले वर्तमान। दत्तावधान परिसा तें॥१६७॥ वास्तव्य ज्यांचे खानदेशांत। ऐसा एक अकस्मात। स्नेही तयांचा पातला तेथ। दर्शनार्थ साईच्या॥१६८॥ नऊ वर्षांनी जाहली भेटी। परमानंद माईना पोटीं। डॉक्टरही गेले उठाउठी। तयाचे पाठीं मशिदीस॥१६९॥ जातांचि घातला नमस्कार। बाबा पुसती कां डॉक्टर। कोणी आला का बोलाविणार। आलासी कां उत्तर देई मज॥१७०॥ ऐकूनि ऐसा वर्मी प्रश्न। डॉक्टर गेले विरघळून। जाहले कृतनिश्चयाचे स्मरण। अनुतापखिन्न अंतरी॥१७१॥ परि ते दिवर्णी मध्यरात्री। कृपा जाहली तयांवरी। परमानंदस्थितीची माधुरी। निद्रेमाझारीं चाखिली॥१७२॥ पुढे डॉक्टर स्वग्रामा परतती। तरी ती संपूर्णस्वानंदस्थिति। संपूर्ण पंधरा दिन अनुभविती। वाढली भक्ति साईपर्दी॥१७३॥ ऐसेचि साईचे अनेक अनुभव। सांगूं येतील एकेक अभिनव। वाढेल बहुत ग्रंथगौरव। विस्तारभयास्तव आवरितो॥१७४॥ आरंभींची मुब्यांची कथा। परिसतां विस्मय श्रोतियां चित्ता। परी येथील तात्पर्यार्थता। तैसीच बोधकता आकळिजे॥१७५॥ जो जो जयाचा गुरु असावा। त्याचेचि ठारीं दृढ विश्वास बसावा। अन्यत्र कोरेही तो नसावा। मर्नी ठसावा गुह्यार्थ हा॥१७६॥ याहूनि अन्य कांहीं हेतु। दिसेना या बाबांचे लीलेआंतु। कोणी कसाही विचारवंतु। असो परंतु अर्थ हाचि॥१७७॥ कोणाची कीर्ति कितीही असो। आपुले गुरुची मुळींही नसो। परि स्वगुरुठार्यींच विश्वास वसो। हाचि उपदेशो येथिला॥१७८॥ पोथी पुराण धुंधूं जातां। हाचि उपदेश भरला तत्त्वां। परि ऐसी खूणगांठ न पटतां। निष्ठा वर्तां वरेना॥१७९॥ नसोनि आत्मनिश्चय वरिष्ठ। मिरविती आपण आत्मनिष्ठ। त्यांच्या जन्माचे अवघे कष्ट। दिसती स्पष्ट ठारीं ठारी॥१८०॥ “इदं च नास्ति परं च ना”। आजन्म सदैव विवंचना। स्थैर्य लाभेना क्षणैक मना। मुक्ताच्या वल्नाना करिताती॥१८१॥ असो पुढील अद्यायाची गोडी। याहूनि आढळेल चोखडी। केवळ साईदर्शनपरवडी। आनंदनिरवडी भोगवी॥१८२॥ भक्त भिमाजी पाटील ऐसा। क्षयरोग तयाचा घालविला कैसा। भक्त चांदोरकरांचा भरंवसा। दृष्टांतासरिसा पटविला॥१८३॥ ऐसा केवळ दर्शनप्रताप। ऐहिकांये लावी माप। आमुषिकही देई उमाप। दर्शने निष्पाप करी जो॥१८४॥ करी जैं योगियाचा दृष्टिपात। नास्तिकांसही पापनिर्मुक्त। आस्तिकांची तैं काय मात। पापपरिच्युत सहजेचि॥१८५॥ तत्त्वीं जयाची बुद्धि स्थिर। झाला जया अपरोक्ष साक्षात्कार। जो होय तयाचे दृष्टिगोचर। पाप दुस्तर तरला तो॥१८६॥ ऐसी बाबांची कळा अकळ। बाबा तुम्हांलार्गीं प्रेमळ। म्हणोनि जाणते नेणते सकळ। होऊनि निर्मळ श्रवण करा॥१८७॥ जेथें भक्तिप्रेमाचा जिह्वाळा। जेथें जीवासी बाबांचा लळा। तेथेंचि प्रकटे खरा कळवळा। श्रवणाचा सोहळा तेथेंच॥१८८॥ हेमाड नमितो साईवरणां। वज्रपंजर जे अनन्यशरणां। पार नाहीं तयांचा कवणा। भवभयहरणा शक्त जे॥१८९॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते। भक्तहेमाडपंतविरचिते। श्रीसाईसमर्थसच्चरिते। श्रीसंतघोलप-रामदर्शनं नाम द्वादशोऽध्यायः संपूर्णः॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथार्षणमस्तु॥ शुभं भवतु॥

=====

१. नेमलेल्या तीन तारखा (एक वार म्हणजे एक आठवडा, तीन वार म्हणजे तीन आठवडे)

२. क्रीडा, लीला

३. हा मुकदमा एकाकडून दुसऱ्याकडे असा चालता चालता चार मॅजिस्ट्रेटांकडे वर्ग होत गेला.

४. पत्नी